

Voorstel voor een EU-richtlijn over gendergerelateerd geweld

Op 8 maart 2022 presenteerde de Europese Commissie een [ontwerprichtlijn over het bestrijden van geweld op vrouwen en van intrafamiliaal geweld](#).¹

Het voorstel sluit aan bij de [EU strategie voor gendergelijkheid 2020-2025](#) en bij meerdere besluiten van het Europees Parlement.² De richtlijn wordt gekoppeld aan bestaande rechtsgrondslagen uit artikel 82(2) en artikel 83(1) van het [Verdrag over de werking van de Europese Unie](#) en zal bestaande Europese rechtsmiddelen voor het bestrijden van geweld op vrouwen en van intrafamiliaal geweld doeltreffender maken, zorgen voor opwaartse convergentie, leemtes in het beleid opvullen én het EU-recht afstemmen op gevestigde internationale normen zoals het [Verdrag van de Raad van Europa inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld](#) (het zogenaamde Verdrag van Istanbul).³ Volgens de voorgestelde richtlijn zullen lidstaten maatregelen moeten nemen op het domein van:

Bestrafing: genitale verminking, verkrachting bij ontbreken van toestemming en bepaalde vormen van cybergeweld (zoals zonder toestemming delen van intieme of gemanipuleerde beelden, online stalking, cyberstalking en online aanzetten tot geweld of haat) moeten strafbaar worden gesteld. De richtlijn voorziet ook minimumstraffen en verzwarende omstandigheden;

Rechtsbescherming en toegang tot justitie: lidstaten moeten zorgen voor voldoende, goed toegeruste en gespecialiseerde diensten voor aangifte, onderzoek, hulpverlening, begeleiding en rechtsbijstand op maat. Ze moeten richtsnoeren uitwerken voor rechtshandhaving en gerechtelijke autoriteiten zodat deze misdrijven effectief onderzocht, gestopt en vervolgd worden, het privéleven van slachtoffers gerespecteerd wordt, slachtoffers gemakkelijk en veilig aangifte kunnen doen en volledige schadeloosstelling kunnen eisen en ze moeten één of meerdere instanties aanduiden die bevoegd zijn voor: onafhankelijke bijstand en advies aan de slachtoffers, publicatie van onafhankelijke verslagen, opstellen van beleidsadviezen en uitwisseling van informatie op EU-niveau;

Hulpverlening: lidstaten moeten voldoende, vlot toegankelijke en individueel aangepaste hulp voorzien, m.i.v. gespecialiseerde ondersteuning voor minderjarigen en voor slachtoffers van seksueel geweld, van vrouwelijke genitale verminking en van seksuele pesterijen op het werk. De hulpverlening moet slachtoffers gepast informeren, adviseren, doorverwijzen en bijstaan in praktische kwesties, inclusief toegang tot huisvesting, onderwijs, opleiding en

¹ Voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad ter bestrijding van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld, COM(2022) 105 final, [2022/0066\(COD\)](#), [EUR-Lex - 52022PC0105](#).

² Waaronder: resolutie P7_TA(2014)0126 over bestrijden van geweld op vrouwen; [resolutie P9_TA\(2019\)0080](#) over de toetreding van de EU tot het Verdrag van Istanbul, [resolutie P9_TA\(2021\)0388](#) over gendergebonden geweld als misdrijf onder artikel 83(1) van het TFEU en [resolutie P9_TA\(2021\)0489](#) over bestrijden van gendergebonden cybergeweld.

³ In 2017 ondertekende de Europese Unie het Verdrag van Istanbul (2011) van de Raad van Europa. Sommige lidstaten verzetten zich echter tegen de ratificatie.

bijstand om aan het werk te blijven of werk te vinden. Telefonische hulplijnen moeten gratis en doorlopend (24/7) gecontacteerd kunnen worden;

Preventie: lidstaten moeten zorgen voor sensibiliseringsacties, voor publiek toegankelijke informatie over de rechten van slachtoffers en de beschikbare bescherming en hulpverlening, voor opleidingen voor beroepskrachten die in aanraking komen met slachtoffers en voor daderprogramma's. Ze moeten investeren in onderzoek, in het bevorderen van gelijkheid tussen vrouwen en mannen, positieve rolmodellen inzetten en schadelijke genderstereotypen en praktijken zoals vrouwelijke genitale verminking of opvattingen die geweld op vrouwen ondersteunen bestrijden, onder meer, via het formele onderwijs;

Beleidscoördinatie: een instantie-overschrijdende aanpak, gedetailleerde beleidsmaatregelen voor coördinatie en betere dataverzameling moeten zorgen voor een betere samenwerking nationaal en EU-niveau. De lidstaten moeten ook een officieel orgaan aanwijzen dat verantwoordelijk is voor de coördinatie van de uitvoering, monitoring en evaluatie van het beleid inzake alle vormen van geweld die onder de richtlijn vallen; •

Onderzoek en gegevensverzameling: lidstaten moeten investeren in onderzoek en jaarlijkse statistieken publiceren met informatie over het aantal slachtoffers, aangiften, vervolgingen en veroordelingen op het domein van geweld op vrouwen en over intrafamiliaal geweld; uitgesplitst naar sekse, leeftijd, relatie tussen slachtoffer en dader en type misdrijf; Lidstaten moeten samenwerken met niet-gouvernementele organisaties en in alle beleid rekening houden met omstandigheden die personen bijzonder kwetsbaar maken en met het verhoogd risico op geweld indien slachtoffers gediscrimineerd worden op grond van sekse in combinatie met andere gronden. Eens aanvaard zullen alle lidstaten actie moeten ondernemen, ongeacht of ze het Verdrag van Istanbul geratificeerd hebben.⁴

Meerwaarde richtlijn voor de lidstaten:

- **Uniforme, op instemming gebaseerde definities van verkrachting:** in 18 EU-landen bijvoorbeeld is de strafrechtelijke aansprakelijkheid voor verkrachting momenteel gekoppeld aan het gebruik van geweld of bedreigingen. De richtlijn zou gemeenschappelijke definities van verkrachting invoeren, die uitsluitend gebaseerd zijn op het ontbreken van instemming
- **Strafbaarstelling van cybermisdrijven:** het delen van intieme beelden zonder instemming en cyberstalking worden strafbaar gesteld. Slachtoffers zullen recht hebben op passende ondersteuning, met inbegrip van advies over hoe zij juridische hulp kunnen inroepen en hoe zij inhoud kunnen verwijderen.
- **Veiliger aangifteprocedures:** geweld tegen vrouwen en familiaal geweld worden om vele redenen te weinig gemeld. Om het proces voor slachtoffers en getuigen te vergemakkelijken, introduceert het voorstel nieuwe manieren om incidenten te melden, die gendergevoelig, veiliger, gemakkelijker, toegankelijker - ook online - en kindvriendelijk zijn.
- **Risicobeoordelingen daders:** de autoriteiten zouden verplicht worden om individuele risicobeoordelingen uit te voeren wanneer het slachtoffer voor het eerst contact

⁴ Raad van Europa, [Lijst van de lidstaten met ondertekeningen en ratificaties Verdrag van Istanbul](#)

opneemt, met inbegrip van de waarschijnlijkheid van herhaald geweld, lichamelijk letsel of het gebruik van wapens. Als de beoordeling uitwijst dat dit nodig is, moeten de autoriteiten ervoor zorgen dat het slachtoffer wettelijke bescherming geniet door middel van noodbevelen tot verwijdering en bescherming. Het bevel kan bijvoorbeeld zijn om een dader uit het huis van het slachtoffer te verwijderen en hem te beletten terug te keren, of een rechterlijk bevel om te beletten dat een dader het slachtoffer sms't.

- **Eerbiediging van de privacy van het slachtoffer:** om negatieve ervaringen door intrusieve ondervragingen te voorkomen, zouden bewijsmateriaal of vragen in verband met het privé-leven van het slachtoffer, in het bijzonder de seksuele geschiedenis en gedrag, alleen mogen worden gebruikt wanneer dat strikt noodzakelijk is.
- **Duidelijkheid rond schadeloosstelling:** slachtoffers zouden het recht hebben om van daders een volledige schadevergoeding te eisen, met inbegrip van de kosten van gezondheidszorg, ondersteunende diensten, rehabilitatie, gederfde inkomsten, lichamelijke en psychische schade en reputatieschade. Slachtoffers zouden tot 5 jaar later een klacht kunnen indienen, en 10 jaar later in het geval van seksueel geweld. De datum gaat in op het moment waarop het slachtoffer weet van het misdrijf, niet op het moment waarop het misdrijf plaatsvindt (dit kan verschillen, bijvoorbeeld wanneer beelden zonder toestemming worden gedeeld).

Meer informatie:

[Commission Staff working document](#), 2022

Think Tank EP, [Violence against women and domestic violence: The new Commission proposal in light of European Parliament requests Combating coercive control and psychological violence against women in the EU Member States EIGE resources on gender bases violence](#), 2022

EIGE, [Combating coercive control and psychological violence against women in the EU Member States](#), 2022

Think Tank EP, [Violence against women in the EU. A state of play Adding gender-based violence to the list of serious crimes in Article 83\(1\) TFEU \(EP\)](#), 2021

EP, [Adding gender-based violence to the list of serious crimes in Article 83\(1\) TFEU](#), 2021